

PRESBITER

TARTALMUNKBÓL

- Ünneptörténet
- Nemzetközi konferenciánkon hallottuk
- Emlékezetes presbiterek
- A presbiter csendes órája

A MAGYAR REFORMÁTUS PRESBITERI SZÖVETSÉG LAPJA

VI. évfolyam 6. szám

BUDAPEST

1997. november–december

KARÁCSONYI IRÁNYMUTATÓ

Textus: Máté 2,10-12

Egyik legszebb és legszínesebb karácsonyi történetet olvastam. Alig élt olyan régi, nagy festő, aki meg ne festette volna. Ritkán akad olyan karácsony, hogy egyik-másik üdvözlő lapon meg ne érkezzenek hozzánk is – a három királyok, mágusok, vagy keleti bölcsök.

Olyan misztikus, legendásan szép ez a történet, hogy nem is lehet igaz – mondogatja némely teológiai professzor. Afféle díszítő elemnek vélik – Jézus születése körül.

Azt hiszem, ennél a történetnél összeér a teológia, a kortörténet és a mélylélektan. Csak e három tudomány segítségével közelíthető meg valós mondanivalója.

Az őskultúrák írott betűi képek voltak és ezek a képek egyszerűsödtek később betűkké. Gondolunk az egyiptomi hieroglifákra. A sémita ember két évezreddel ez előtt még ha beszélt is – képekben gondolkodott. Sőt történetekben dramatizált – egy-egy alapvető igazságot. Ezt tette maga Jézus is, tudta, hogy az igazság így rögződik hallgatóiban.

Mondhatta, taníthatta volna: az Isten úgy szeret, mint egy jó atya, de ezt elfelejthették volna. E helyett elmondja a tékozló fiú történetét. S ez olyan szép, képes és drámai, hogy felejtethetetlen.

Mondhatta volna – hogy még *ellenégeink* is segítenünk kell. De hallgatói csak fejüket csóválták volna. Elmond egy drámai történetet, elibük festi az irgalmas samaritánus esetét – és csak ennyit fűz hozzá: ezt cselekedd és élsz. Ez már „ül”, ez belevésődött hallgatóiba.

Megpróbálhatta volna *Jeruzsálem pusztulását*, de közben dramatizálva be is mutatja, míg szavaival elszárit egy fügefát: s hozzáteszi – *így pusztul el*. Ez már megrendítő lehetett.

Nos – ebből a nézőpontból figyeljünk a három napkeleti bölcs történetére is!

Meg kell találnunk ennek a képes, dramatizált történetnek a mondanivalóját, üzenetét.

Három szeretnék kiemelni. Amennyit megértettem. Nyilván lehet több és mélyebb üzenete is.

Számomra ez a három jelentése vált karácsonyi üzenetvé.

I.

Jézus nem csak a szegény és egyszerű embereké – (ezt a pásztorok szimbolizálják) – hanem *az értelmiségé, sőt a tudósoké* is. Sőt olyan tudósoké is, akik nem tartoznak Izraelhez – ma így mondanám –, nem egyházi emberek. A három keleti bölcs idegenből, messziről jön és idegenbe – messzire megy.

Sorolhatnám ma is azoknak a keleti és nyugati bölcsöknek, tudósoknak és Nobel-díjasoknak a nevét, akik fölfedezték „Jézus csillagát” – és hódolnak előtte. Ma is. Hadd említsen csak *Werner Heisenber-*

get, a nagy fizikust, aki egyik művében „ama fényes esthajnali csillagnak” nevezi Jézust, örök fix pontnak, hogy el ne tévedjünk esetlő-botló civilizációnk és kultúránk útvesztőiben. A mai karácsonyi történet első jelentését így summázhatnám: *az a bölcs – aki Jézusra talál.*

II.

A színes képestörténet második üzenete: *ez a három ember azért bölcs – mert figyelték az idők jeleit.*

A maguk korában a maguk kora szerint – és a maguk módján. Asztrológusok, csillagvizsgálók voltak, és felfedezték, vagy már várták is az ún. *Conjunctio Magnát*, a nagy csillag-együttállást, a Jupiter és a Saturnus együttállását a halak csillagképében, amely minden 794. évben fordul elő. Hogy ez valóban Jézus születése körül történt, ezt megtalálták a babiloni, ún. *sippuri* agyagtáblákon is, de felfedezte *Kepler* is, aki a XVII. sz. elején élt.

Az akkori asztrológia szerint a *Jupiter* – a világalalom bolygója volt, a *Saturnus* – Izraelé, a *halak* csillagképe pedig = új kor kezdeté.

Ezért keresik éppen Izraelben az akkori kor akkori tudósai – az új kor új urát.

Bárhogy is vélekedhet erről a ma embere – egy biztos: azok a bölcsök, akkor és a maguk módján figyelték az idők jeleit.

Ezért ez a második karácsonyi kérdés: *figyeljük-e mi a mi idők jeleit?* Vagy az volna a mi álláspontunk is, amit nem régen mondott valaki – akit egy aktuális világpolitikai helyzetről kérdeztek: figyelte-e a TV-ben ezt, meg ezt? Megvonta a vállát és azt válaszolta, én már régen csak a fizetési „slejfimet” figyelem, – mit mutat. Más nem érdekel. Pedig volna mire odafigyelniünk – mert a XX. században senki se lehet az események ún. megfigyelője, vagy passzív szemlélője. Bármilyen történik a világon, vagy körülöttünk, – azt nem nézhetjük kívülről és kuleslúkon át – az akár akarjuk, akár nem, velünk is történik.

Éppen karácsony az a különleges alkalom, amikor észrevehetjük – a magunk szűk, kis világában, ha tetszik – a szűk családi körben, mi is történik körülöttünk és velünk.

Az elmúlt karácsonyok egyike után mondta valaki: a karácsonyfa alatt vettem észre, a gyertyák fényében, milyen rossz színben is van és hogy lefogyott a feleségem...

(Folytatás a 2. oldalon)

(Folytatás az 1. oldalról)

Néhány hónap múlva eltemették. Mi lett volna, ha hamarabb észrevesszük!?

Agyonkényeztetett, egyke gyerekének akart valamit venni az édesapja, amikor már nem tudta mit vegyen, kirobbant a hívő felesége előtt: (bocsánat a pontos idézetért) – Mi az istent adjak neki, hiszen mindene van...

A felesége nagyon csöndesen megszólalt és azt mondta: pontosan az kellene neki, amit most mondtál... neki is, nekünk is. Mindenkinék.

Mintha ez az asszony jobban figyelte volna az idők jeleit.

III.

Harmadszor és végül: azért voltak ezek a keleti bölcsök valóban bölcsök – (és ez a harmadik jelentése a színes képirásnak) – mert *nem csak figyelték az idők jeleit – hanem készek voltak kilépni csillagvizsgáló tornyukból, elzárt világukból, tudományukból – kényelmükből, biztonságos helyzetükből – és elindultak, léptek, tettek, cselekedtek...*

Még Heródeszel is konzultálnak... vállalnak egy meglehetősen kínos politikai szituációt... Különbözően ezek a messziről érkezett idegenek... akit Heródes összehoz Izrael bölcsivel... mint ezek a kebelbeli, izraelita bölcsök... ha ugyan azok voltak... mert azok ugyan pontos útbaigazítást adnak, csak éppen maradnak...

Ha nagyon kihegyezve fordítanám ezt a képet, akár így is fordíthatnám; ime a mindent jól tudó és bölcs tanácsokat osztogató kegyesek és a bölcs útmutatást megfogadó, de el is induló világi emberek, értelmiségiek, tudósok, akik végül is megérkeznek – Jézus bölcsőjéhez.

Ott leborulnak.

Tisztességet tesznek Jézus előtt, és elkerülve Heródest és a mindent tudó, de helyben maradó izraelita, kegyes bölcsöket... visszatérnek hazájukba.

Ha most már ezt a himes, színes, keleti szép képirást nagyon tömören fordítanám – az talán így hangoznék:

Azoknak, akik fölfelé figyelnek – Isten lefelé mutat: arra, aki később csak így nevezi magát: az Embernek Fia. Akit az Isten az emberért adott, aki az emberért élt, – és szüntelen arról beszélt:

Aki fölfelé figyel – az hamarabb észreveszi lent az embert, akit föl kell emelnie – hogy Isten fia is lehessen. Röviden: valóban ember.

Aki erre az asztalra tekint – az már is fölfelé figyel – mint egykor a keleti bölcsök. A kérdés az: elindulunk-e Őfelé...

Dr. Gyökössi Endre

Bánj azért velem úgy, mint gyermekeddel. Vegy öledbe, ölelj át karoddal. Szorosan, melegen ölelj magadhoz, hadd érezzem szíved dobogását, szeretetedet! Mossál meg engem s leszek fehér, tiszta fehér, miként a hó. Köstöltsd meg velem a karácsony örömmüzenetének édességét s add, hogy örökkévaló szeretetedről megbizonyosodva, bátran menjek tovább. Szívemben énekeljen, melegítsen a karácsonyi drága üzenet: Úgy szeret Istenem, hogy Fiát adta értem! Isten szeret, engem szeret! Jézusért, Amen.

* * *

Istenem! Karácsony ünnepén hálátelt, örvendező szívvel jövök színed elé. Köszönöm, Atyám, hogy megkönyörültél gyermekeiden, megnyitottad az eget és alászállottál a földre. Isten megjelent testben és lakozott közöttünk. Köszönöm neked a karácsony örömmüzenetét: bús szív ne sírj, szeret az Úr! Törődik velem, gondol reám! Úgy szeretsz Atyám, hogy egyszülött Fiaidat adtad értem, bűnös gyermekedért. Istenem! erre a beteg, szenvedő világra és benne én reám, áraszd ki szeretetedet. Add, hogy minden szív, minden ház Jézus jelenlétével, áldott békességgel, karácsonyi boldogsággal teljessék be. Jöjjön el a Te országod, a földre szállt szeretet országa, hogy örvendözve énekelhessük: Dicsőség magasságban Istennek, a földön béke és az emberek között jóakarát. Jézusért, Amen.

* * *

ÚJÉVKOR

Édes Atyám! Mielőtt elindulnék az újév útjára, Hozzád jövök. Mielőtt az emberekkel beszélnék, Te veled akarok beszélgetni. Előbe állva alázattal ajánlom fel újévi ajándékuks szívedet! Neked ajánlom testemet, lelkemet, mert a tied s Te nálad van legjobb helyem! Neked ajánlom fel, kezébe teszem szereteteimet, minden földi javamat. Fogadd gondviselő őrizetedbe!

Az újév első napján engedd meg, hogy megfogjam kezedet. Te is fogd meg az enyémet és add, hogy így – kéz a kézben – együtt járassunk az egész éven át! Jöjj! Légy Királyom, Megváltóm, Barátom! Amen.

A KARÁCSONY NEVE ÉS TÖRTÉNETE

A karácsony magyar nevééről sokáig az volt a hiedelem, hogy a latin *incarnatio* (megtestesülés) szóból származik. Ám a nyelvtörténeti kutatás kimutatta, hogy a szláv *kracsun* (téli napforduló) az alapszava. A latin neve: *dies natalis Domini* (az Úr születésnapja). Német neve: *Weihnachten* (szent éjszakák) szintén a téli napforduló ünneplését őrzi.

A december 25-i ünnep – a meggyőző analógiának köszönhetően – Nyugaton igen hamar elterjedt. Hiszen maga az evangélium mondja: „Meglátogat minket a fölkelő fény a magasságból” (Lk 1,78). Jézus pedig így beszél magáról: „Én vagyok a világ világossága” (Jn 8,12). A század jeles himnuszköltője, *Ambrus* milánói püspök (340–97), így énekel:

*Ó, fény visszfénye, az Atya
dicsőségének sugara,
fényforrás: fényből fény sugar,
napfényt derítő napvilág!*

*Igaz Nap, örökfényedet
ragyogtasd tündökölve ránk,
derítsd érzekeink fölé
a Lélek tiszta sugarát!*

(Fordította: Farkasfalvy Dénes)

Szent Ágoston (354–430) felszólítja hallgatóságát: e napon ne a Napot imádják, mint a pogányok, hanem azt, Aki a Napot teremtette. Szép hasonlata: „Tényleg napraforgó az emberi lélek, de igazi Napja Jézus Krisztus”. – De még *Nagy Leó* pápa is (440–461 közt uralkodott) feddözni kényszerült azért, hogy sokan a Nap születését ünneplik e napon a Krisztusé helyett.

A karácsony lényegét és hangulatát számomra a legszebben és leg-

jobban *Ravasz László* ábrázolta, 1947 karácsonyán, a hidegháború küszöbén, balsejtelmektől sötétedő magyar égbolt alatt, a forradalom jelszavával visszaélő igazságtalanságok idején: „Karácsony a legszebb forradalom... Ez a gyönyörű forradalom mindig tart, és tartani fog a világ végéig. Szörnyű igazságtalanságok, kényuraságok, zsarolások, kizsákmányolások az égre kiáltanak, s a halál árnyékának adventi völgyén át epedve hallgatjuk a karácsonyi forradalom drága ígéreteit az igazság és szeretet országáról. A mindenség rejtelmes és közömbös, sorsunk kemény és kegyetlen, óh, betlehemi Gyermekek, suttogd a fülünkbe karácsonyi evangéliumod, a drága Igét arról, hogy Isten szeretet, hogy Ő úgy szeretett minket, hogy Egyszülött Fiát adta érettünk. Az élet küzdelmeiben megkeményedünk, elkérgesedünk, tele vagyunk sebhelyekkel kívül és belül, óh, ragyogj reánk betlehemi gyermekmosoly, hadd fakadjanak fel szívünkben az eltemetett melegforrások, lényünk legmélyebb rétegeiből egy eltűnt paradicsomi világ minden édes emléke. Sötét arccal sorakozik fel egymás ellen az emberi nemzetség, fenyegetés és rettentés minden pillanat, mint a kitörésre készülő tűzhányó morajlása, óh, hints be arany párázatoddal szent karácsony este, te különös, képtelen és ezerszer édes üzenet arról, hogy az ember egy nagy család tagja, Isten a mi Atyánk, mi az Ő lábainál ülő gyermekek vagyunk, kik Tőle tanuljuk meg, mi a békesség, mi az öröm, mi a megbocsátás és a szeretet” (Élet és Jövő, XIV/30. sz.).

Szenási Sándor

LELKÉSZ- VÁLASZTÁSI TANÁCSADÓ

A lelkészválasztás nem csak a reformátusoknál szokásos, ám mégis a református keresztyén egyházakra jellemző. Ebben minden presbitérium és minden – a választói névjegyzékekbe felvett – egyháztag közreműködik. A feladat nem könnyű. A felkínált két alma közül sem könnyű azt az egyet kiválasztani, mely mindenben megfelel izlésünknek. Hát még élő embert, sokféle feladat végzésére hivatott embert találni!... – Mennyivel „könnyebb és egyszerűbb” a római katolikus hívek helyzete. Akit a püspök kirendel, azt kell elfogadni. A püspököt pedig a pápa nevezi ki. Milyen „könnyedén és olajozottan” működik ez. A szegénység, nőtlenség, engedelmesség hármast fogadalmát vállaló papság pedig magától értetődően vállalja e kinevezési rendszert.

A reformáció számos tétele közül az egyik Isten népe, a helyi egyházi igehirdető-lelképásztor választási joga. Természetesen élünk vele és ragaszkodunk hozzá. A lelkészválasztás hitünk nagy lehetősége. Ugyanakkor nagy próbatétele is. Ha jól élünk vele, egyházközségünk virulása követi. Ha rosszul élünk vele, nagy károk keletkezhetnek. A választási eljárás „főszereplője” a gyülekezet részéről a presbitérium. Ezért tanácsadó sorozatot szeretnénk indítani annak érdekében, hogy minden lelkészválasztás célszerűen és közhaszonra, mindenképpen Isten dicsőségére folyhassék.

A következő kérdésekkel szeretnénk foglalkozni:

1. Mi a választás?
2. Miért választunk?
3. Kinek választunk?
4. Hogyan választunk?
5. A választás után...?

KARÁCSONY – KÉRDŐJELEKKEL

Tekintetünk felnéz a magasságos égre és keresi a hírt jelentő, utat mutató fényes csillagot, mely elvezetett az istálló szerény bölcsőjét adó jászolhoz, az üdvösséget hozó kisdédhez. Gyermekkorom legesodálatosabb élményét, ünnepváró hangulatát idézi fel bennem ma is a fényőillatú karácsony megérkezése. A didergő földet betakarkaró fehér hólepel jólesően simogatta, becézgette gyermeki fantáziámat, karácsonyfát hozó, Jézuskát váró szívemet. Minden olyan csodálatos volt: a csengettyűszó, gyermeki rajongásunk beteljesülése és drága szüleink örömtől csillogó szeme gyermekeik boldogsága láttán. A szívünk csordultig volt érzelmeikkel, szeretettel, és meghatottan dadogtuk, hogy jósággal, szorgalommal, szeretettel háláljuk – köszönjük – e maradandó élményt, ajándékokat: valóban *szent estét*. Békesség a földön és jóakarát az embereknek!

Úgy éreztük, ez most megvalósult és a hulló hópelyhekkel száll örömnünk is, betakarni a fázó világot és a didergő embereket. Vajon tudjuk-e ma is így várni és érezni a szeretet ünnepének csodáját, békejét, jóságát?

Sok évtized múlt el a gyerekkori csodavárás – beteljesülés óta, de emléke frissen és kitörölhetetlenül él bennem. Ez adott erőt a válságos, embert, hitet őrölő, pusztító világban, amikor az ember felebarátjának gyűlölője, rabtartója, sőt gyilkosa lett.

Amikor a szorgos élet gyümölcse: vagyona, háza, majd embersége, tisztessége semmié vált és az erkölcsi értékrendet a törvényeket nem tisztelve feje tetejére állították. E „modern újítók” hoztak új törvényeket, irták az új bibliát, s ők szerkesztették új menetrendünket, hogy merre menjen a világ!

Azonban Istenünk akarata, a karácsonyi szeretet és fényének sugárzása erősebb volt és győzedelmeskedett az emberi gonoszság és a földi istenek felett: üldöztetünk, de el nem hagytunk!

Kedves Presbiter Társaim!
Közélgő karácsonyi ünnepünket ma ismét sötét felhők, apokaliptikus erők próbálják eltakarni. Nemzetellenes egyenlőtlenségek markáns megjelenésének vagyunk szenvedő részesei a maharadzsa és páriák világának kialakulásában (Németh László).

Ma nem az ÁVÓ-tól kell rettegni, hanem az egzisztenciális bizonytalanságtól. Ennek velejárója – vagy előidézője? – a közérkölcsök teljes lezúllása, a bűnözések, korrupció növekedése, alkoholizmus, kábítószer, prostitúció mértéktelen és szemérmetlen terjedése.

A társadalmat, de különösen a fiatalágunkat érintő és tudatosan romboló „szabadság” a jövőjüket teszi kiszámíthatatlanná, kilátástalanná. *Szét tudjuk-e törni az igazságtalanság bilincseit*, a fenti káros és kórrá fajuló igen súlyos problémákat? Mélyponton vagyunk, veszélyben egyházunk és nemzetünk, ezért minden magyar egyháztagnak harcolni kell ellene. Ez lelkiismereti kötelességünk nekünk, akik megéltük és megismertük karácsony csodáját, életet formáló, bűnből szabadító hatalmát, szeretet-sugárzását.

Csak sajnálni tudom azokat a gyermekeket, akik az önkény évtizedei alatt kimaradtak karácsony csodájából és *fényőnap emlékezésé devalválódott ismeretük*. A vallásoktatás eltörlése, harc az egyházak ellen, a jelen negatívumainak magyarizációját adja. Szép, egészséges, értelmes életforma helyett rövid célú, napi gondokkal küszködő, reménytelen, sivár, tartalmatlan életkilátások. Ma mindent a pénz (az aranyborjú) motivál: hol van már a hit – remény – szeretet, és az a megtartó családi kapocs, mely erőssé, öntudatossá

tette a kis és a nagy közösségeket, a nemzetet?

Ha felbomlanak a családok, elvész, arctalanná válik a nemzet is! Nekünk, presbitereknek – a gyülekezetek őreinek – kötelességünk, hogy szolgálatunkat egyházunkért és hazánkért fokozott felelősséggel végezzük. Mindent meg kell tennünk, hogy a jelen isteni rend elleni támadásait megállítsuk. Ha kell, felvilágosítva tévelygő testvéreinket a jó és rossz útról, ha kell, tettel is, de mindenkor *személyes példamutatással*.

Cselekvő hittel mindent megtenni, minden alkalmat felhasználni, hogy Istenünk törvényei, Jézusunk parancsolatai érvényesüljenek, s e szerint éljünk. Ha Isten velünk, ki lehet ellenünk?

Csak lelki megújulás után lesz értelme a magyar igéknek és csak ezután születik társadalmi igazság, gazdasági fellendülés. Bizakodóbb lesz egyéni és közösségi életünk... Újra meg kell tölteni templomainkat, hogy mindezek megvalósulhassanak. Segítsen ebben a közélgő karácsony csodája és hozza vissza, valósítsa meg újra gyermekvilágunk tisztán és örökké fénylő szeretetét, igazságát.

Békességet a földön, és jó akaratot az embereknek!

Nagy Ferenc József
presbiter – zsinati tag

Életjel Svájcban

A ZÜRICHI MAGYAR REFORMÁTUS GYÜLEKEZET

Mint nevünk is mutatja, Zürich és a város környékén élő református magyarság hitéletét szolgáló gyülekezet vagyunk. Az eddigi, úgynevezett „emigrációs” életünkben érzékenyebbek voltunk hitünk gyakorlatának hagyományos formájára, valamint magyarságunkra, nyelvünkre. Ezen érzelmeinket Istentől kaptuk. Krisztusi szeretetben munkálkodunk azon, hogy magyarságunk minél tovább fenn maradjon. Ezért is tartjuk fontosnak a többi magyar egyházakkal, gyülekezetekkel, ugyanebben a szellemben való együttmunkálkodást, szolgálatot. Tudjuk, hogy nem a szervezet, hanem az „agapé” az egyház fő ismertető jele. Az egyházban annyiban található meg Jézus Krisztus, amennyiben a „praktikus”, tevékeny szeretet felismerhető.

Ennek megéléséhez való vágyódás, lelki igény vezetett annak idején gyülekezetünk megalakításához.

Istentiszteleteinken meghívott lelkészek szolgálnak. Így *Bán József* ref. lelkipásztor, aki svájci szolgálata mellett a legtöbbször hirdette gyülekezetünknek a Bullinger téri ref. templomban, valamint

családi összejöveteleinken Urunk hozzánk szóló üzenetét.

Meghívásunkra más, Svájcban, valamint Erdélyben élő magyar lelkipásztorok is eljöttek hozzánk testvéri együttlétre, istentiszteleti szolgálatra.

Gyülekezeti szolgálatunk mellett igyekszünk az otthoni, magyarországi, valamint az erdélyi szolgálamba is bekapcsolódni. Így nyújtottunk ruhanemű- és

más anyagi segítséget az ottani gyülekezetek számára. A megváltozott hazai politikai-gazdasági helyzet következtében lehetőség nyílt személyes testvéri kapcsolatok felvételére hazai ref. gyülekezetekkel. Így a Budapest – Újpest Újvárosi gyülekezet, a Budapest Újpest – Belvárosi Egyházközség, valamint az utóbbi időben a gyömrői gyülekezet, ennek lelkipásztoraival, *Kovács Péter* testvérünkkel, valamint az ugyancsak itt élő és időnként szolgáló *Hegyi-Füstös István* ny. lelkipásztorral és feleségével, akik más irányú tevékenységükkel is segítenek az arra rászorulókon.

Mindezekért hálát adva, kérjük Atyánk segítségét a további testvéri kapcsolatok erősítésére, megtartására.

Bizakodó reménységgel tekintünk a jövőbe, mert eddigi szolgálati életünk erre a keresztyéni reménységre biztat, hitünkben ez erősíti:

„Azoknak, akik Istent szeretik, minden javokra van” (Róma 8,28).

Szabó István
presbitériumi elnök

EGYÜTT A MAGYAR REFORMÁTUS MÉDIÁÉRT

A Magyar Reformátusok Világszövetsége a svájci segélyszervezet, a HEKS támogatásával megtartotta első kárpát-medencei médiakonferenciáját, melyre november 7–9. között a berekfürdői egyházi konferenciaközpontban került sor. A tanácskozáson közel félszáz hazai és külföldi szakember vett részt.

Vitaindító előadást „Egyházak a médiában – médiák az egyházban” címmel *Christoph MÖHL* lelkész, a Reformierte Presse (Svájc) ny. főszerkesztője tartott. Előadásához korreferátumok csatlakoztak. *JUHÁSZ Judit*, a Magyar Rádió alelnöke a közszolgálati rádiózásról, s azon belül a református műsorok elhelyezéséről és arányáról, valamint hallgatottságáról beszélt; *ÁGOSTON István*, a Magyar Rádió Vallási Műsorok Önálló Szerkesztőségének vezetője „Az egyházi és a vallási műsorok a Magyar Rádióban” címmel szólt; hasonló témakörben, de a televízió vonatkozásában tartott korreferátumot *CSISZÉR Ferenc*, a Magyar Televízió Vallási Stúdiójának vezetője. Őket református egyházi szerkesztők korreferátumai követték: az anyaországi református médiáról *PÁPAI SZABÓ György* szerkesztő-szövívő, a kisebbségi léthelyzetben megvalósuló református médiaszolgálatról *BARABÁS Zoltán* szövívő-szerkesztő (Nagyvárad – Románia), az Internet szerepéről az egyházi hírközlésben *SZILÁGYI Aladár* főszerkesztő (Nagyvárad – Románia), a kárpát-medencei református médiaegyttműködésről *BÉKEFY Lajos* főszerkesztő szólt.

TÖKÉS László püspök (Nagyvárad – Románia), a Magyar Reformátusok Világszövetségének elnöke előadásában az új református médiastratégia kialakításához adott alapvető szempontokat. E tárgyban készült tervezetét „Magyar református médiastratégiánk” címmel a jelenlévők egyhangúan elfogadták és támogatás végett felterjesztik a Magyar Reformátusok Világszövetsége, valamint a Magyar Református Egyházak Tanácskozó

Zsinata vezetéséhez. A stratégia megvalósítása érdekében Magyar Református Médiaszövetség és Magyar Református Média Alapítvány létrehozását határozták el. A konferencia résztvevői irányelveiket hét pontban foglalták össze: 1. A magyar református média feladata Isten Igéje üzenetének közvetítése és egész magyar népünk hiteles tájékoztatása hitünk tartalmáról és egyházunk életéről; 2. A magyar református média a misszió és a keresztyén közösségépítés eszköze; 3. Rendeltetése és feladatai teljesítése érdekében az egyházi tájékoztatási szolgálat egyfelől létrehozza saját médiáját, másfelől pedig – a keresztyén erkölcs mértéke szerint – igénybe veszi a világi médiát is; 4. A megfelelő szakmai színvonal biztosításához alapkövetelmény a református újságírók egységes elvek alapján történő képzése és továbbképzése, munkájuk összehangolása és személyes kapcsolataik elmélyítése; 5. Halaszthatatlan feladatunk egyházkerületi információs szolgálatok megszervezése, és ezek együttműködésével egységes tájékoztatás biztosítása; 6. A sajtóetika követelményeinek megfelelően egyházi tárgyú híradásaik tekintetében a világi médiától elvárjuk a tárgyilagos és hiteles tájékoztatást; 7. Sajátos eszközeinkkel támogatjuk egyházunk társadalmi szerepének visszaszerzésére és közéleti súlyának, nemzeti jellegének növelésére irányuló törekvéseit.

A konferencia résztvevői kérik egyházunk vezetőit, hogy tiltakozzanak a médiában jelenleg érvényesülő reklámpolitika ellen és szorgalmazzák, hogy egyházunk a felekezeti arányoknak megfelelő mértékben részesüljön a Duna Televízió adásidőjéből (1.: 1996. évi I. tv. 30. §. 1. bek.), valamint azt, hogy a jelenlegi határainkon túli magyar református egyházak nagyobb nyilvánosságot kapjanak a magyarországi elektronikus médiában.

„SZERETNÉK ÚGY MEGHALNI, MINT AHOGY Ő”

Részlet Dr. Gyököcssy Endre utolsó rádiónyilatkozatából

1997. október 22-én összeállítást hallottunk az 1956-os forradalomról a Kossuth Rádió Református felőrájában, Békefy Lajos és Pápai Szabó György szerkesztésében. E műsorban beszélgettem Dr. Gyököcssy Endre lelképásztorral is, aki felidézte azokat a napokat. Tudjuk már, hogy ez az interjú volt Bandi Bácsi utolsó nyilvánosságának szánt bővebb megnyilatkozása. Azóta hazatért mennyei Gazdájához. De itt hagyta többre kötelező életművét, személyiségének jó illatát, lelkének, meleg szavának kincset érő szelidségét. Most úgy köszönünk el tőle, hogy újra odatelepedünk mellé, s hallgatjuk Krisztus-követésben letisztult mondatait. Azokat is, melyeket nem tudunk akkor adásba tenni. Közben újra meg újra megköszönjük őt mennyei Gazdánknak, az Ő vigasztaló oltalmába ajánljuk szeretett feleségét, aki Svájcot cserélte fel Magyarországra, családját, gyülekezetét, s azokat, akiknek ő lett az igazi lelki pásztor...

Tulajdonképpen én Ravasz Lászlóval mint ifjú tanítványa vagy kis fullajtára egy éle-

ten át, amíg ő élt, tartottam a kapcsolatot. Olyannyira, hogy az utolsó úrvacsorát is én adtam fel neki. A családja engem kért meg, hogy mondjam el az utolsó imát vele. S itt vallom meg, hogy életem legmegrendítőbb úrvacsoraoesztása volt halálos ágyon. Amikor Ravasz László már nem tudta kinyitni a szemét, de a hangomat megismerte, s ezért kérte a családot, hogy én menjek, mert az én hangomat jól ismerte... Fogtam a kezét, és olyan imát mondtam... Csak azt sajnálom, hogy nem volt valami titkos felvevőkészülék a zsebemben, mert az nem egy főpap imája volt, hanem egy nagyon nyomorult, bűnös emberé. Ma is meghat, ha arra az imádságra gondolok. *(Itt elhallgat Gyököcssy Endre hangja, elcsuklott egy pár pillanatra, majd suttogva, könnyekkel kísérvé folytatja):* Szeretnék tudni úgy meghalni, mint ahogy ő meghalt. Megbékélve, megnyugodva, bűneit megvallva, letéve. Valamelyik leánya, már nem tudom, Vera vagy Boriska ott zokogott a sarokban. Én meg fogtam a kezét. És még volt egy szimbolikus, későbbi, megrendítő mozzanata ennek az együttlétnek. Én még sokáig, vagy tizen... nem tudom én azt, lehet, hogy öt perc, lehet, hogy tíz perc, lehet hogy fél óra, ilyenkor úgy megszűnik a tér és idő... Fogtam a kezét, meg-megrezdült és egyszerűen hirtelen megszólalt: „Bandi, itt vagy még?” – Mondom: „Itt vagyok, Laci Bácsi”. Szabad volt így szólítanom. És erre azt mondta: „Add ide a kalapom, megyek”. Én ebben a legmegrendítőbb szimbólumot érzem még ma is *(ismét elcsuklik a hangja, majd felderül, s nevetve folytatja):* Tudniillik, mindig azért ugráltunk ott a püspöki hivatal ajtajában, mint teológusok, hogy ki adhatja oda a nagyszélű kalapját Ravasz Lászlónak és néha *(kedves nevetéssel folytatja)* sikerült nekem elmarni és a kezébe adni. S ez valahogy bennem maradt, hogy a kalapját kéri. És ebben az is benne volt,

hogy most ő már indul. Most már megy. Másnap meg is halt...

Később is tőle kértem egy-egy tanácsot: „Laci Bácsi, mit tehetünk mi, anélkül, hogy rügkapálnánk vagy lázadoznánk, vagy ver-nénk az asztalt?”. Néha nagyon bölcs dolgot mondott, olykor az volt a legbölcsőbb tanács: „Most, gyerekeim, semmit. Most várjunk, most az imádság ideje van, most a csönd ideje van”. És emlékszem, egyszer azt kérdeztem: „Én most mit tehetek, Laci Bácsi?”. Azt mondta: „Fiam, ezt én, a református püspök mondok, térdeltél már valaha?”. Mondom: „Még nem”. – „Akkor próbáld ki!” *(hangja kedvesen felderül).* „Jót fog neked tenni. És most imádkozz, mert nagyon nehéz idők jönnek!”... Nem egyszer kellett nekem itt a kis ágyam mellett – bizony belső szükségletből – letérdelni, fejemet ráhajtani a diványom szélére és úgy imádkozni, könyörögni. És eljajongani azt, amit csak a Gazdánknak, az én Uram Jézus Krisztusnak mondhattam el...

B.I.

EMLÉKEZETNEK OKÁÉRT

Dr. Gyököcssy Endre

Tudós, lelkész, író
– volt Gyököcssy Endre;
Sokan otthonában
– jártak egyetemre.
Amit ő elvetett:
– mások learatták;
Aki sírját ásták,
– azok is siratták.

H. F. I.

„A LEGSZEBB TEMPLOMKERT” CÍM ELNYERÉSÉRE BENYÚJTOTT PÁLYÁZATOK ELBÍRÁLÁSA

Valamennyi egyházközség presbitériuma által ismeretes az a pályázati felhívás, amely a „Presbiter” c. lap folyó évi 1. sz.-ban, (jan.–febr.) jelent meg, melyben Szövetségünk pályázatot írt ki az egyházközségek részére „a legszebb templomkert”, illetőleg „a legszebb temetőkert” cím elnyerésére.

Az erre vonatkozó szándéknyilatkozatot az egyházközségeknek ez év április 15-ig kellett Szövetségünk részére beküldeni.

Ez az első próbálkozása Szövetségünknek arra, hogy presbitereink figyelmét ez úton is felhívjuk a templomok körülvéve kertek virágzsépségeinek gondozására és ápolására.

Tudjuk azt, hogy a virág az ember földi életének kísérője. Ott van születésünknél, amikor édesanyánkat virággal köszöntik, ott van anyák napján, amikor a gyermek virággal rója le halálját édesanyja iránt, vagy a névnapokat, születésnapokat említjük, amelyeket nem is tudunk elképzelni virágok nélkül. Ugyanakkor kedves halottaink sírjain is a hála és megbecsülés koszorú hirdetik halhatatlanságukat.

Az egyházközségekből beérkező pályázatokat a bírálóbizottság július és szeptember hónapokban a megtartott szemle alapján kiértékelte.

A szemlét végző „ad hoc” bizottsági tagokat Szövetségünk elnöksége jelölte ki a tisztségviselők köréből, úgy, hogy figyelembe vette a szakmai hozzáértést is.

Ez alkalommal nem csupán a templomkert virágainak és zöldellő fájainak impozáns szépségét értékelték, hanem adott esetben konkrét javaslatokat is tett e bizottság egyes virágfajták, cserjék, fák, örökzöld növények célszerű fajta-társításával kapcsolatban, hogy ez által a templomkert virágos és zöldellő növényei a kert szépségét fokozzák.

Az egyes szemlékről egyházközségenként egy bírálati lap készült, melyeket a pályázók töltöttek ki. Ebben közölték a kert nagyságát, talajviszonyait, és a kertben lévő fák, cserjék, bokrok számát, valamint az évelő és egynyári virágok fajtamegoszlását.

(Folytatás a 12. oldalon)

„HA VALAKI KRISZTUSBAN VAN, ÚJ TEREMTÉS AZ”

A Mózes I. könyvének elbeszélése szerint „pára szállt fel a földről és mindennütt átítatta a termőföld felszínét. Azután megformálta az Úristen az embert a föld porából és élet leheletét lehelte az orrába. Így lett az ember élőlényé” (1Móz 2,6-7). Két mozzanatra figyeljünk most. Az egyik az, hogy *Isten formálja az embert*, mégpedig – az első fejezetben olvasható teremtéstörténet szerint – „a maga képmására” (1,27). A szentíró használta emberi képben maradvány, mely szerint Isten mint fazekas vagy agyagszobrász alkotott, s e képet kibontva: az alakatlan sarat formálta alakká, nyomkodta, gyúrta, ami felesleges volt, leválasztotta, hogy lassan megjelenjen a forma, ahogy Ő elgondolta. De ez a forma még nem élt. Ahhoz az Ő életet teremtő leheletéből kellett valami. S mikor ezt is belélehelte, lett az ember élőlény. Az ember tehát, s ez a másik, amire figyelniünk kell, *kettős természetű*. Van benne valami, ami a földhöz, a sárhoz kapcsolja (amire a héber szöveg egy szójátékszerű egymás mellé helyezéssel is utal: Ádám=ember, adámáh=termőföld), s van benne valami isteni. A kettő egymástól elválaszthatatlan és állandó feszültségben van. *Vörösmarty* meghökkenő kifejezései: „ember vagyunk, a föld s az ég fia”, az ember „az istenarcú sár” fejezik ezt ki érzékletesen. Történelme során az ember állandóan megújuló kísérleteket tett arra, hogy ezt a feszültséget „megússza” oly módon, hogy a két pólust

egymástól elválasztva az egyiket kikapcsolni igyekezett. *A középkor a sarat, a testet igyekezett figyelmen kívül hagyni, tagadni, újabb korok a másik tényezőről igyekeznek nem tudomást venni, úgy tenni, mintha az ember csak test volna.* Mintha valaki, hogy Vörösmarty képénél maradjak, hol az apját, hol az anyját tagadná.

Nagyobb baj volt ennél, mert ez is abból következett, hogy az ember bűnbe esett, és a tökéletességben teremtett ember tökéletlenné vált, az Isten-arc eltorzult, a sár bemocskolta. És akkor Isten újakezdte a teremtést egy más, magasabb fokon. Elküldte a második Ádámot, Jézust. „A Szentlélek száll read” mondja az angyal Máriának (Luk 1,25). Mint ahogyan az első, a megformált sárba Isten életet lehelte, s akkor az már nem sár volt, hanem valami minőségileg más: élőlény, úgy itt, mikor Máriát, a gyarló, bűnös emberi testet a Szentlélek beárményekolta, már nem bűnös ember született, hanem Valaki, aki mindenben hasonlatos hozzánk, kivéve a bűnt, „a föld s az ég fia”, csak éppen más értelemben, magasabb szinten, mint az első Ádám. Ahogyan a *451-ben, a kisázsiai Kalkhedón* (latinus formában Chalcedon) városában tartott zsinaton elfogadott hitvallás kevésbé költői, de szabatosabban beszél Jézusról, „aki valósággal Isten és valósággal ember... egylényű a Atyával istenség szerint és ugyanő egylényű velünk emberi lét szerint... két természetből összevegyetlenül, elválaszthatatlanul, oszthatatlanul és elkülönítetlenül való...”.

Istennek ez az új teremtő cselekvése folytatódik a mi életünkben. „Ha valaki Krisztusban van, új teremtés az: a régi elmúlt és íme: új jött létre. Mindezt pedig Istentől van...” (2Kor 5,17-18). Isten Szentlelke által megint új életet ad. Az első ember teremtésekor a megformált sárban ebbe az általa elgondolt és formált „edénybe” lehelte az életet, és tette a sarat élőlényé, az új teremtéskor az általa elgondolt és formált, de a bűn által eltorzult élőlényből formál új teremtményt azáltal, hogy Szentlelkét adja. Itt válik, hogy úgy mondjam, teremtéstörténetileg érthetővé, sőt fontossá az

Újszövetség görög nyelvén a különbségtétel a *pszükhé-lélek* (élet) és a *pneuma-lélek* („új élet”) között: az első teremtéskor a pszükhé-ről van szó, a másodikkor a pneumáról.

De amiképpen a sarat gyúrta, alakította, leválasztotta, ami felesleges, úgy alakítja az új teremtményt is a maga képmására, amint az Jézusban megjelent. Ez az alakítás tart következetesen, céltudatosan egész életünkön át. Gyúr, leválaszt – ez sokszor fáj. De az az új teremtés folyamata a Jézus képmására, hogy mindig jobban kiabrázolódjék a Krisztus-arc. „Amikor az Úr ítél minket, akkor nevel...” (1Kor 11,32). A feszültség és az egység, mely a sár és az életlehetet (pszükhé) között feszül, ugyanúgy, csak nem ugyanazon a szinten az új teremtményben is ott van, ez az, amit az ő ember és az új ember harcának nevezünk. Ez a harc bennünk folyik, de nem függetlenül egyfelől a minket körülvevő világtól, másfelől a minket szüntelen formáló Istentől. Teljessé, kozmikusá ez a most az egyes emberben végbemenő teremtés majd az új ég és új föld ígéréteinek teljesedésében lesz, mikor a második Ádám, Jézus visszatér. Addig az új teremtményt Isten bennünk végzi, és ha engedünk az Ő formáló, néha keményen, de mindig kegyelmesen, javunkra formáló kezének, általunk is.

BEREKFÜRDŐI NEMZET

PRESBITERNEVELÉS - ERDÉLYI SZEMMEL

Részlet

Az a meglátásom – lehet, hogy tévedek –, hogy *nincs meg a presbitériumokban a kollektív akarat* – az egyénivel több helyen is találkozhatunk –, *a presbiter-nevelés igénye iránt*. A közönyösség uralkodott el. A húszas-harmincas évek ébredése és annak nagyszerű eredményei az akkori generációval eltűnően van. Nálunk a II. világháború után nem volt jelentősebb ébredési mozgalom. Ennek politikai okai is voltak: a közvetlen háború utáni atrocitások, Erdély statusának a kérdése és még nagyon sok gond zavarta egyházunkat, gyülekezeteinket. Ezek határozták meg döntően a közhangulatot. Azonban nem állítható ma, hogy nincsenek jó és példás evangéliumi alapon álló presbiteri közösségek, de ezek elszigetelt jelenségek és nem sugároznak ki. Nem vállalják a kovász szerepét. A konferenciák és más összejövetelek hangulata és érdeklődése akkor élénkül fel, amikor a napi adminisztratív témákra kerül a sor.

Helyénvalónak látnám ezen összejövetelek és főleg a Kánonban kötelezővé tett évi hat alkalommal, amikor kizárólag a presbiteri szolgálat végzésével kapcsolatos felkészítők vannak, *egységesíteni a tematikákat*. Vagyis kerületünk minden gyülekezetében ugyanazokról a témákról szóljon a presbiterképzés, amit evangélizáció előzne meg,

megnyitva a szíveket a tanítás befogadására. Természetesen színvonalról függően. Ennek hiányában évek óta abba a hibába esünk, hogy mindig ugyanazt halljuk. Kezdve attól, hogy mit jelent a szó: „presbiter”, annak őszövségi alapjai, újszövségi megjelenései, egyháztörténeti kialakulásuk, a ma presbiterének kötelességei. Természetesen itt kell kezdeni, de mindig itt kezdeni és csak eddig jutni el, unalmassá válnak a sokkal többre elképzelt presbiternevelésre szánt alkalmak. *Tovább kellene lépni, a presbitert lélekben felemelni a szolgálathoz, amire kiválasztódott, valláserkölciségében megerősíteni, a kálvinista-jellem képviselőjévé tenni, példaképpé formálni*. Erre a nevelői szolgálatra evangéliumi lelkületű munkások kellene, úgy lelkészi mint laikusok részéről. Amíg az ébredés szent áramlata nem járja át a lelkeket, nem felelnek meg arra, hogy magukkal tudjanak másokat ragadni.

Úgy érzem, hogy ez hiányzik a mi presbiternevelő és -képző törekvéseinkből, az *evangéliumi nevelő és pásztoráló munka végzése*. Hála Istennek, sok pozitív kivétel is van, de én a többségről szóltam.

Beszélhetünk egy *spontán presbiternevelésről*, amikor egy élő gyülekezeti közösségen belül, a konfirmáció után, amikor már véget ér a válásoktatás, de a gyülekezeti élet a jó példa erejével hat és tartja keblén az ifjút. Elhívást érez és vállal hitbuzgósággal gyülekezeti munkát.

Legtöbb gyülekezetünkben nem kívánatos egy hitében erős, gyülekezetéért felelősséget érző, szakmai is-

meretekben jártas presbitérium. Nem a bírálat hangján kívánok szólni. Ténymegállapítás csupán. *Ha nem tudunk nyíltan szembenézni hiányosságainkkal, eredményekre nem számíthatunk*. Amíg nem tudjuk megfelelően kezelni fegyelmi problémáinkat, amíg a formalitások szintjén sok esetben nem tudunk felül emelkedni, addig *látszat-kálvinistáknak* mondhatjuk magunkat.

Kálvin meggyőződése volt, hogy az egyház feladata nem merülhet ki az Ige hirdetésében, hanem a hirdett Igének utána is kell menni, meg nézni, hogy kikelt-e a mag, hozott-e termést és meglátják-e életünkön? Erre a feladatra állította be a presbitériumokat.

Különböző fórumokon és magánbeszélgetések alkalmával is sokszor hangozhatott el a kérdés, de most is időszerű:

- Zsinat-presbiteri egyház vagyunk-e, a fogalom teljes értelmében? (A feleletet mindenki tudja.)
- Milyen mértékben van beleszólása az egyház vezetésébe a presbitériumoknak?
- Egyáltalán igényeljük-e, mi presbiterek, ezt a felelősséget, s ha igen, fel tudunk-e nőni hozzá?

A presbiter felel a jövőért és a jövő előtt. Mai tetteink, szolgálataink alapozzák meg a jövőt. Hűségünk vagy mulasztásaink következményeit élvezni vagy szenvedni a jövő.

Nagy Ákos főgondnok
Erdélyi Egyházkerület

KÖZI KONFERENCIÁNK

A PRESBITER FELELŐSSÉGE

A presbitériumokra az a rendkívül fontos feladat, felelősség hárul, hogy az egyháznak, az egyházi vezetésnek információs csatornául szolgál; véleményt formál. Ugyanis az egyházmegyéknek, egyházkerületeknek igazán aktív, jól működő bizottságai, tanácsadói testületei nincsenek, melyek akár a püspököket megfelelő információkkal, akár naprakészen segítenék. Féltő, hogy így „egyházadat játszunk”, papíron létező bizottságok alapján. Debrecen egyházmegyében – gondolom másutt is – a presbitéri tanfolyamok alkalmi elégséges, élő kapcsolatot, lehetőséget teremtenek az esperesi hivatalokkal az egyházi vezetéshez szükséges kommunikáció készítéséhez.

A presbiter, a presbitéri szövetségi munka úgy gondolom, nem válik el egymástól, sőt építő-bíráló-ajánlás-tevő szándékunk ilyen magasabb, megyei, országos szinten is elképzelhető. Ez nem fontoskodás... Nem mindegy, hogy a református sajtót, a médiát mennyire hiteles és hívő szakemberek vezetik... Az egyházi eljárások, hála Istennek, már protestálhatnak perdöntő, esetleg pártpolitikai szempontból tudatos egyházellenes intézkedések ellen.

A presbitéri munka valóban az istentisztelet után kezdődik, ne csak addig tartson, Testvéreim, a hívő élet. Az egyháznak határozottan meg kell szólalni a tudományban, művészetekben, a kultúrában, ha nagy, erős személyiségeknek lehetőségük van erre, hogy hitükről, életükről megnyilatkozzanak a rádióban, ez óriási nyeresége a vallásnak.

Az egyháznak és a presbitériumoknak kölcsönösen segíteni kell egymást, hogy mindketten hatékonyabban együttműköd-hessenek. Generációs kérdés is, de a régi politikai beidegződés és még nagyon sok minden befolyásolja a ma emberét abban, hogy bemegy-e a templomba, vagy nem. A presbitérség lelki állapot, lelkiismereti felelősség, kötelesség is, az egyháztól a világi vonalnak bátorítást, több segítséget kell kapnia, hogy mindenki megerősödjön. Nekünk, presbitereknek református öntudatunkban kell felelősen megújulni, nemcsak a gyülekezetekben. A presbiter

ne csak a jól prédikáló lelkész miatt járjon templomba, hanem azért, hogy ott otthon legyen. Elanyagiasodott világunkban a presbiter önzetlenül végzi munkáját, ingyen, amíg mások a pénzt hajhásszák végtelenül szélsőséges ideáljain közepette, s a világi pénzszerzés összes regisztrált hajszolják. Lelkük rajta. Mi viszont tudjuk, hogy Isten szolgálata örök, határidő-nélküli, vagy azon kívüli. Ugyanakkor azt sem hallgathatjuk el, hogy az egyház anyagi problémáinak megoldása pl. egy beázás megszüntetése határidős a presbitéri munkában. Erre minket is figyelmeztet az irigy idő.

Az emberek manapság nem óhajtanak találkozni lelkiismeretükkel, nem szeretnek meditatálni, a világ folyása is csupán a zsebüket érintő helyzet miatt érdekli őket leginkább. Legtöbbször még a pusztán csendet sem bírják elviselni, ahol megszólíthatja őket az Úr, csak vad zenét hallgatni, ordítani szeretnek. A missziós szolgálatnak előlről kell szinte mindent kezdeni. A magyarság hitevesztett, hiteltesztett, innen kell sajnos építkeznünk. A különböző szekták versenyhelyzet elé állítják a történelmi egyházakat. Talán már is alulmaradtunk velük szemben, de a jövőt perspektívakusan tekintve nem a számarány a döntő, hanem a meggyőződéses, történelmi, patinás hit, ami mégis csak nemzetformáló és fenntartó volt 1000 évünk alatt. Úgy látszik, napjainkban szükség van arra, hogy a gyülekezetekben a lelkész igehirdetés kapcsán aktuális életvezetési dolgokkal és problémákkal is foglalkozzon. Azt hiszem, a hívők ezt egyre jobban igénylik. A metaforikus értelmezésen kívül a nemzetet érintő kérdések taglalását, a valóság bonyolult, ellentmondásos megvilágítását is örömmel fogadják és várják a gyülekezetekben. Bátorítsák a hívőket az eligazodásban!

A Presbitéri Szövetség, illetve a presbitérképző tanfolyam tematikája ne csupán a napi hitéleti tevékenység szintjén maradjon meg, hanem a világi hívőknek adjon országos kitekintést is, mércét, erkölcsi tartást és intelligenciát a magasabb, általánosabb kérdések, az egész magyarságot, a nemzetet érintő problémák tudatosí-

tásában és felvetésében. A Presbitéri Szövetségnek mindenképpen együtt kell működni az esperesi hivatalokkal, már csak adminisztratív, praktikus okok miatt is.

Végezetül mindnyájunk életvezetésére, hívő voltunkra hadd idézzek szabadon egy teológust: „Személy szerint nagyon nagy dolognak tartom az alulmaradni tudás képességét az Istennel szembeni kísértésnél.” Ez a hitbéli megnyugvás és a cselekvés összhangja kísérti mindig életünket, ha olykor elégedetlenkedünk, ha lázadunk, ha okkal, ok nélkül magunkkal vagy a világgal szemben telhetetlenek, önzők, kishitűek vagyunk. Ne törhessen fel legalább mibőlölünk a gög, hiúság, kivagyiság. Segítsen Isten az alázatosság és szelidség gyakorlásában is.

Dr. Lévay Botond

SÖTÉT ERŐK

*Sötét erők pusztítanak
népem között, akár a rák,
irtogatja közönyösen
szegény fajtám is önmagát.*

*Belém hasít a fájdalom,
ahogy látom, hogy züllik el
nagy hányada, de vállalom,
hisz egy velük így is szívem.*

*Hogy mondjam el, hogy van kiút,
egyetlen út: a KRISZTUSÉ,
mindenkinek, ki hinni tud.
Hogy mondjam el, hogy most is él?!*

Füle Lajos

Tudnivalók

PRESBITÉRIUMAINK KIALAKULÁSA

A magyar presbitériumi szervezet kialakulásának ideje nem a XVI., hanem a XVII. század. Nagy-Maróczy Balázs kiskomáromi lelkésznek Lorántffy Zsuzsanna fejedelemasszonyhoz írt levele szerint Kanizsai Pálfi János Pápa 1612-ben (más adatok szerint 1617-ben) megszervezte az első pápai presbitériumot. Az 1630-i pápai zsinat a presbitériumok felállítását már kötelezővé tette, s 1650-re egész Dunántúlon elterjedt. Az idevonatkozó egykori okmányok szerint azért választanak presbitereket, hogy „az ecclesiában gonoszul élőknek és botránkoztatóknak intői, ítélői és büntetői lennének s minden teher és gondviselés az Isten anyaszentegyházában egyedül a lelkészek vállaira ne szállana”. A dunántúli presbitériumok a fegyelmezés gyakorlásában és az egyház igazgatásában erőteljesen részt is vettek.

A *tiszai és erdélyi* reformátusok között már nehezebben terjedt el a presbitériális rendszer. Itt az angol puritanizmus szellemétől áthatott Tolnai Dali János lelkész harcolt az „új” intézmény meghonosításáért. A *szatmárnémeti zsinat* (1646) s a zsinat szellemében szerkesztett ún. *Geleji Katona kánonok* azonban elvetették a presbitériumok felállításának gondolatát. A presbitériumi intézményt üdvösnek tartották, sőt Geleji Katona István püspök a kánonok előszavában a következőket mondta: „Mi a presbitériumot mind a Krisztus és apostolok parancsolatjokért, mind az sokféle derék hasznaiért az Ecclesiában a mi nemzetünkben is több velünk azon hiten lévő nemzetekként az apostoli rendeléseknek formája szerint bevinni egy szívvel s szájjal kívánjuk.” A 99. cikk részletesen körül is írta a presbiterek kötelességeit. Azonban az előjogokat élvező nemesi pártfogók tartották a közemberek tömeges részvételétől s a fejedelem is ellenezte. Így kimond-

ták, hogy a nép nyomorú és szolgáló állapota és képességihiánya, valamint a világi urak ellenzése miatt a presbitériumok felállítása nemcsak nehéznek, hanem teljesen lehetetlennek látszik. Az új kormányzati rend hódító erejének azonban, még ha a nép, egyesek szerint, nem is volt eléggé érett erre a nagy lelki feladatra, nem lehetett ellenállni. Az egyház tagjainak érvényesülését az ellenreformáció korának szelleme lehetővé tette, a felmerült új nehézségek miatt meg égetően szükséges volt. *Medgyesi Pál*, Lorántffy Zsuzsanna udvari papja, a *Praxis pietatis* klasszikussá vált kegyességi könyv fordítója (1605–1663 között élt) a *Dialogus* c. művében külön elmélkedett a presbitériumi tiszt szükséges voltáról, sokféle hasznairól és a presbiterek feladatairól s a *Dialogus* rövid „summáját” a fejedelemasszony támogatásával *Rövid Tanítás a Presbitériumról* címen is kiadta (1663). Ebben mondja a következőket: „Az eklézsia hibás és félszeg presbiterek nélkül, mint az ember keze s lába nélkül. A presbiterek első rendbeli tiszte vigyáznai az Isten eklézsijára és istenes jórendjére, azután magukra a tanítókra és a hívekre is. A vétezőket atyafiúi szeretettel intsek, a betegeteket meglátogassák, vigasztalják, a tévelygőket az igaz valláshoz édesgessék.” A század végére sok gyülekezetben meg is alakultak a presbitériumok s hathatósan szolgálták a tan és keresztyén erkölcs tisztaságát. Elkerülhetetlenül megkívánta azonban ezt az ellenreformáció és üldözések által teremtett új helyzet is. Nevezetesen míg a nemesség és polgárság még az államhatalommal is szembeszáll az egyház jogainak, érdekeinek, szabadságának és függetlenségének megvédelmezésére, pl. békekötések alkalmával, addig a jezsuiták a hatalom és méltóság ígéréteivel, vagy legma-

gasabb helyről jövő enyhe erőszak segítségével sok főurat áthódítottak a római egyházba. Ha a gyülekezetet már nem kényszeríthették kiterésre, a nyáj pátrónus nélkül maradt. A megtántorodott főúri pártfogó helyére lassan a presbitériumok közneves, polgár és zsellér népe lépett és felvette a gyülekezet sokféle gondját. A második nagy harcot, a nyílt és burkolt üldözések küzdelmét ők vívták meg a lelkészekkel együtt és mentették meg az egyházat a nemzet és jövődjé számára.

KARÁCSONYI
KÉRDÉSEK

*Ki voltál Te ez éj előtt?
Órától volt léted, erőd.
Angyalsereg hódolt Neked,
dicsőség volt öltözeted.
Mindaz, mi van, mozog, lebeg,
Teáltalad teremtetett.
Ég s Föld tanúsítja Te szent erőd:
Isten voltál ez éj előtt!*

*Ki voltam én ez éj előtt?
A bánat és szegény betölt:
romlott voltam, ki testnek él,
ki üdvöt nem vár, nem remél.
Minden fényjel már kialudt,
a kárhozatra vitt csak út.
És én, kire az Úr kegyelme vár:
magam voltam az éj s halál...*

*Ki voltál Te ez éjszakán?
Kisded a barlang jászolán.
Kit angyalhad dicséret vígan,
s uralkodtál királyian –
vállaltál halált, büntetést:
érettem s minden emberért,
s lettél nagy éjszakánkban ítítárs,
Ki voltál fény és ragvóság.*

*S kivé lettem ez éjen én?
Ó, csitt, szívem, ó, halld, szegény:
Isten gyermekéül fogad!
Jézus vállal: testvére vagy!
Mivé leszek, még nem tudom,
de tiszta fény van útamon:
ezen az éjszakán (ó, szent, igaz!)
szent jászladból sugárzik az.*

Jochen Klepper

Fordította: Szénási Sándor

Emlékezetes presbiterek

id. ARANY BÁLINT (1854–1943)

A dunántúli egyházkerület 1888. évi névtárában a Somogy megyei Rinyaújlak eklézsiájáról ezt olvassuk: „Tanító: Arany Bálint, Házasodott: 3 pár, született: 5, meghalt: 6; konfirmált: 2, iskolába jár: 38. A népesség: 233. Rinyaújlak az akkor még virágzó belső-somogyi egyházmegye egyik kicsiny leányegyháza a 68 anyaegyház és a többi 16 leányegyház sorában.”

31 éves korában érkezett ide Arany Bálint, akkor már nem kezdő tanító úr. Előzőleg több, mint 10 évet töltött különböző helyeken segéd-, ill. helyettes tanítóként. Ezek után 38 és fél évet töltött Rinyaújlakon. Nemcsak a kicsiny iskola adta feladatokat látta el. Mint „preorán” – előkönyörgő – tanító, lelkész hiányában vasárnapról-vasárnapra istentiszteleti szolgálatot is végzett. Hétköznaponként reggeli áhitatot tartott a kicsiny templomban. Ifjú házasságát adta össze. Konfirmációra növendékeit előkészítette, a halottakat elbúcsúztatta. A gyermeklétszám növekedésével új iskolát és tanítókat épített. Komoly énekkart szervezett, ifjúságnak szindarabokat tanított be. Presbiterként a közeli visontai anyaegyház presbitériumának tagja. 1911-ben már az országos zsinat tagja. Több száz dunántúli református tanító őt választotta képviselőjéül. Több, mint félszázados tanítói pályafutás után még számos éven át tevékenykedett és gyönyörködött népes családjában. 89 évesen szólította el Isten hűségét szolgálóját. (Törékeny hitvese még a századik születésnapját is megérte.) Ma az egykori tanítólak Arany Bálint nevét viselő közösségi ház és falumúzeum. Jelentőségére emléktábla hívja fel mindenek figyelmét.

Mai gondolkodásnak rejtély – csoda – az, hogy a kicsiny Rinyaújlak osztatlan iskolácskájának tanítója az akkori nagy Ma-

gyarország reformátusságát egybefogó zsinatának tagja. Több száz dunántúli református iskola és tanító gondjának képviselője. Hol is keressük Rinyaújlakot? Nagyatád és Bares között a postaúttól kb. 5 kilométerre. Arany Bálint pályafutása és annak gyümölcse fényes bizonyítéka annak, hogy aki Istentől veszi hivatását, az mindenhol nagyhatású munkát végez. Cáfollata annak a mai balhiedelemnek, hogy vidéken, uram bocsá’ „kis helyen” „nem lehet kibontakozni”... Amint a jó orvos hadifogoly táborban egy kanál nyelével is tudott vakbelet operálni, mert életet kellett menteni (s nem a műtő hiányán siránkozott!), az igazi presbiter, tanító, lelkész mindenhol „Krisztus jó vitéze”!

Arany Bálint indulása is isteni csoda! Hatan voltak testvérek. Mire idősebb testvérei kitanultak, elfogyott a szülők kicsiny vagyonszája. Még a lakóházat is áron alul kellett eladni. Tanácsolták, legyen iparos. Ő azonban református tanító akart lenni! Két éven át Pápán kapott szolgadiák stábut. Lakása, élelme biztosítva volt. Ez alatt elvégzett négy gimnáziumi osztályt. 4-4 krajcárért nyírta az idősebb diákok haját, foltozta ruhájukat. Ezt összegyűjtve felgyalogolt az akkori alapított budai tanítóképzőbe. Ahol egy éven át tanulhatott. Ez azonban csak arra volt elegendő, hogy Somogyban néhány hónapon át segédtanító lehessen. Innen katonának hívták be. A katonaságtól leszerelvén egyenest Nagykőrösre utazott, hogy tanítói vizsgát tegyen. Így kezdődött pályafutása.

Törékeny felesége elsőszámú munkatársa. Amikor a milléniumi ünnepeket követő évben megírta a „Pusztulunk, veszünk!” c. traktátusát, nemcsak a címlapon rajzban, de magában a szövegben is meg-

örökíti felesége hűségét, fáradhatatlanságát, a szép családot. Nyolc gyermek látható a rajzon. Valamennyit Isten ajándéka-ként fogadták és nevelték. Négy leány, majd négy fiú nőtt ki a bölcsőből. Bár földi javakban sohasem dűskáltak – még csak nem is bővelkedtek –, de egész életre elegendő lelki örökséget kaptak a gyermekek az édesapától, s az édesanyától. Unokákat is beleértve tucatnyi presbiter került ki a családból. A gyermekek közül ma már csak Arany László lelkész – egyszerre három családi gyülekezet presbitere – és a ceglédi énekkar aktív karnagya örzi a családi hagyományt. (Az általa – édesapai példa nyomán – alapított ceglédi Sztárai-kórus már túl van a félszázados, szolgálatokban gazdag múlton.) E családi légkörből merített erőt az ifjú Arany Bálint, a Kisgazda Párt országos szervezőtitkára az ÁVÓ és a hírhedt Katonapolitikai Osztály kínzásai közben. (5 napon át nem engedték sem ülni, sem feküdni. Halálos ítélet, kögyelem, majd amnesztia. Szabadulása után örömmel folytatta presbiteri szolgálatát a Bp. Baross-téri gyülekezetben.)

Az idős tanító urat nagy tisztességgel és sok sóhajtás közben eresztették el a rinyaújlaki nyugdíjba. Ezután a Magyar Református Tanító Egyesület hatalmas tagsága még azzal becsülte meg áldott munkáját, hogy díszelnökévé választotta meg. 83. születésnapján írt „végrendelet-féle” írását ma is érdemes nemcsak elolvasni, de megszívlelni minden presbiter-családban.

Papp Vilmos

VÉGRENDELETEM

Születésem 83. évfordulóján szeretteim számára

Kedves jó Gyermkeim!

Szívem e pillanatban csordultig telve a boldogság érzésével. De ugyanez alkalommal hálával is az Isten iránt, aki engem sokak felett gazdag áldásával halmozott el. Adott hosszú életet, szinte sorsomon feletti erőt, egészséget és soha nem várt jólétet és szerintem meg nem érdemelt tisztességet. Adta *Kedvesanyútokban* a példás élettársat. Megáldotta gazdag gyümölcsözéssel házasságunkat, amidőn 8 gyermek nevelését, gondozását bízta ránk. De adott többet is. Csak nézzetek Kedvesanyútokra, erre a törekenynek vélt gyenge nőre, aki évek hosszú sora óta kínzó betegséget viselt, amiért csak rövid életre számíthatott. És ime Ő a reámért súlyos feladatok, terhek alatt nemcsak hogy le nem roskadott, de még csak munkakedve sem lankadott mindezülig, mintha csak Isten a maga erejét dicsőítette volna meg az Ő gyengségében. És adatott neki időt arra is, hogy velem együtt örvendhet 8 gyermekünk nagykorra jutásában is, sőt láthatja tiszta úton haladását és elhelyezkedését azon a téren, melyen életfeltételeiket megtalálhatják. Ennyi áldása Istennek méltán megünneplésre indít bennünket. Mely ünnepi alkalmat emlékeztetéssé kívánom tenni számotokra, Kedveseim, azáltal, hogy a magam módja szerinti örökségben részesítek Benneteket, mivel nem tudhatom, hogy engedtetik-e még nekem erre idő és alkalom. De azt tudom, hogy az érett gyümölcsnek – bármilyen egészségesnek látszik is – minden pillanatban készen kell lennie a lehülésre.

Ti tudjátok, hogy a világ szerinti javakból szüleimtől egy fillért sem örökölhettem. Erre soha nem is törekedtem. Elégészesek voltatok ti énnekem. És mégis elmondhatom, hogy gazdag vagyok.

Gazdag, mert Isten akaratán megnyugvó, elégedett életet élek. Elégedett az életem, mert Isten mindenkor a közelemben éreztem és szinte folyton hallottam erősítő, biztató szavát: Ne félj, ne csüggedj harcaidban, mert én veled vagyok. Igen, Ő volt nekem minden mindenekben. *Ezt a mindenekre elégséges Istent ajánlom és hagyom, Kedveseim, Tinéktek is szent örökségül. Fogadjátok szívesen és ne kicsinyeljétek, mert tapasztalásból mondhatom, hogy ember – édesapa – övéinek hozzáfogható drága kincset, gazdag örökséget nem hagyhat.*

Ez a papír, melyre Istenem nevét hódoló tisztelettel leirom, a romlás, pusztulás hatalma alatt áll. Ezért az Örökistennek nevét szívetek rejtekében tudom a legbiztosabb helyen. Oda zárjátok hát Őt és soha, de soha el ne feledjétek. Ő kimeríthetetlen forrása az áldás, segedelemnek, melyből minél többet merítetek, annál gazdagabb lesz számotokra.

*Ha van egy jó Istened:
Ez tenéked mindened.
Van jó lelkümereted:
Elég, ezzel beérheted.*

Szerető atyátok: Arany Bálint

„ALEGSZEBB TEMPLOMKERT” ...

(Folytatás a 6. oldalról)

A megtartott szemlék alkalmából a bizottság külön-külön értékelte azt is, hogy az adott talaj és környezeti viszonyok figyelembe vételével a telepített fák örökzöldek, cserjék és virágok mennyire illenek be az adott környezetbe és az egyes növénykultúrák megfelelnek-e a talaj igényeknek.

A szemlékről a bírálati lapok elkészültek, melyben a bizottság rögzítette a pozitív és negatív véleményüket, majd rangsorolta a templomkerteket.

A bizottság összességében pozitívan értékelte az egyházközösségekből beérke-

zett pályázatokat. Az elbeszélgetések során érzékelték és tapasztalták azokat a szándékokat, célokat, melyek háttérében a hívők részére az a feladat fogalmazódik meg, hogy Isten templomát környezetének szépségével ki kell emelni a város, a község középületeinek sorából.

A bizottság két első és két második helyezést ítél oda. Harmadik helyezést nem adott ki.

Első díjat nyert a *mezőörsi és a budapest-kőbányai templomkert*. Második helyezést a *mátészalkai és a jászkiséri templomkert*.

Benedek Károly

ÚJÉVI ÉNEK

Kérünk Téged, idők Urát,
ez újévben áldásra váltsd
mindazt, ami sötét gond.
Mindig magad felé vezess,
hogy életünkben csak Te
lehesz
jó Jézusunk, Középpont.

Bármibe kezd emberi kéz,
szemünk előtt semmibe vész,
azért Te jöjj, sikert adj!
Ha jóságod meg nem segít,
ajándékba nyert éveink
mint ruha, elavulnak.

Ember, idő és alkotás
bús végzete az elmulás,
bár örök éltet óhajt.
Csak Te időd örök, Urunk!
Fordítsd Feléd minden napunk,
mert szélvihar sodor, hajt.

Időnk határa mély titok,
a Te időd el sose fogy:
Ki vagy, maradsz te mindig.
De míg emészt harag tüze,
kegyelmednek forrása
Üres markunkba ömlik.

Te szent neved örök csupán.
S míg év mulik az év után,
Te vagy Kezdet, Közép s Vég.
Fordulj felénk! Kezed, ha int,
bátrak lesznek a lépteink,
és boldog lesz az újév.

Jochen Klepper

Fordította: Szénási Sándor

LEVELES LÁDÁNKBÓL

GONDOLATOK A BEREKFÜRDŐI KONFERENCIA ÜRÜGYÉN...

A Szövetség berekfürdői konferenciáján ugyan már szóvá tettem a következőket, de ott arra kaptam felszólítást, hogy ezeket írásban is adjam elő a Presbiter lapjain. Mindkét kérdés nem a konferencia főcéljához kapcsolódik, ezért is adtam címmül azt, hogy a leírtakat csak a konferencia ürügyén adom közre.

1. *Kik is vagyunk?* Hogy erre pontosan felelni tudjunk, csak a Heidelbergi Kátét kellene elővennünk. Sajnos ma már egyre kevesebb testvérünknek van meg, és még kevesebben forgatják.

Milyen jó volt az a régi szokás, hogy a *vasárnap délutáni istentiszteleteken a Heidelbergi Kátét magyarázták*. Ennek régi hagyományára utal az is, hogy a Káté általában be is van osztva 52 vasárnapra. Javaslom, hogy kérjük közösen lelkipásztor testvéreinket: *elevenítsük fel ezt a régi jó szokást*.

Tudom, hogy ma már esetleg változtatni kell az időpontra, ezért a minálunk kialakult módot ajánlom: *Minden hó valamelyik vasárnapján az igehirdetés a Káté kérdéseire kapcsolódjon*. Lehetséges több kérdést is egy-egy vasárnap összefogni. Ez annál jobb, hogy így a délelőtti istentiszteletek nagyobb létszáma is hallja a kátével kapcsolatos igehirdetést. Az igehirdetésre való készülést megkönnyítik a kátében felsorolt igehelyek. Köszönjük, ha valahol lelkipásztor testvéreink meghallgatják kérésünket.

(A szerkesztő megjegyzése: Testvérünk kérése összecseng a békési egyházmegye közgyűlésének egyik előadói jelentésével, nevezetesen: „Természetesen ehhez az kell, hogy az engedelmes hit mellett egyre többen járatosak legyenek hitünk alapvető igazságaiban. Nem kellene-e hát újra feleleveníteni a kátémagyarázatos istentiszteletek hajdan oly sok jó szolgálatot tett gyakorlatát?” – Részlet *Futó Zoltán* lelkipásztor, missziói előadó jelentéséből.)

2. *Tetszésnyilvánítás*. Sajnos egyre gyakoribb, hogy egyházi rendezvények alkalmával – még templomban is – vannak, akik elkezdnek tapsolni.

Kérem testvéreimet, ne tegyék ezt! Az Isten háza szent. Ennek megfelelően vi-

selkedjünk. Vajon nem volt elég az 50 év tapsaiból? Olyan alkalmakkor, amikor a tetszést illik kifejezni, mondjuk azt hangosan, hogy „Köszönjük szépen!” Ezt tettük – kérésre – a berekfürdői konferencián is. Higgyék el, szebbek és maradandóbbak maradtak így az előadások. Nem kellenek ehhez a tam-tam dobok, sem semmilyen emberi zajcsinálás.

Husz Sándor
bajai presbiter

RÁKOSHEGYI JUBILEUM

50 éve önálló a Bp.-Rákoshelyi Református Egyházközség. Hálaadó istentisztelet keretében erre emlékezett a gyülekezet szeptember 21-én.

Az ünnepi alkalmon Kovács Mihály esperes hirdette az Igét.

Az igehirdetést a rákoshegyi konfirmált ifjak énekszáma követte gitárkísérettel. Lukácsi Gábor helybeli lelkipásztor felkérte Szombathy Gyula rákosligeti lelkészt, a rákosligeti és rákoshegyi gyülekezet szétválása történetének ismertetésére.

A gyülekezetek a településekkel együtt a század elejétől missziói egyházakként alakultak, majd később Rákoshely és Rákoshelyi társ egyházközség lett. Három éves előkészület után 1947-ben váltak szét: mindkét egyházközség önálló anyaegyházközséggé lett.

Köszöntötte a gyülekezetet és visszaemlékezett dr. Ivanyos Margit orvosnő, akinek édesapja 1947-ig volt lelkésze a gyülekezetnek. Továbbá köszöntötte a jubiláló gyülekezetet Füss László rákoscsa-

bai gondnok, aki megemlékezett az önállóvá vált egyházközség első lelkipásztoráról, Szala István elhunyt lelkészéről.

Fekete Józsefné presbiter elszavalta Papp-Váry Elemérné Hitvallás című versét.

Presbitérium

KÖSZÖNET ÉS KÉRÉS

Nagy örömmre szolgált az, amikor vidéki utam során láttam, hogy a Szabolcska Mihály lelkész-költő szülőháza helyén álló emlékoszlop (Kecskemét-Szarvas közötti, 44-es számú út 37. kilométerkönyél) szép selyem virágokkal volt díszítve.

Névnappja: szeptember 25-én; születésnapja: szeptember 30-án volt.

KÖSZÖNÖM azt, hogy meghallgatásra talált az a felhívásom, amit a „Presbiter” c. lap 1997 március-áprilisi számában közöltem. A virágot vivő áldott kezek rendezgettek, takarították, gyomlálták is az emlékoszlop környékét.

Bárcsak összefoghatnánk, hogy az emlékoszlopot körülvevő kerítést rendbehozzuk, felújítsuk.

Ugye, milyen jó idézni a költő – Szabolcska Mihály – verseit (Pl.: „Presbiter” 1997 március-áprilisi és 1997 októberi számaiban.) Hálából tartjuk rendben az emlékoszlopot.

KÉREM a környékbeli presbitériumok (Cserkeszőlő, Tiszakürt), gyülekezetek segítségét. Együttműködésre készen állok.

Dr. Gombos Miklós

Bp. – Külső-Kelenföld

PRESBITER

a Magyar Református Presbiteri Szövetség hivatalos időszaki kiadványa.

Megjelenik ez évben hat alkalommal. A szerkesztőbizottság tagjai: Dr. Bodolay Géza, Dr. Ritoók Zsigmond, Hegyi-Füstös István, Papp Vilmos, Vándor Gyula, Kövespataki László, Winter Sílvia; Felelős szerkesztő: Békely Lajos; Felelős kiadó: Balla Tibor; Szerkesztőség: Magyar Református Presbiteri Szövetség Irodája, 1092 Budapest, Ráday u. 28. Telefon: 218-0266 A lap a fenti címen írásban vagy telefonon is megrendelhető. Az egyéni előfizetési díj belsőldre évi 300,- Ft, külföldre (a velünk határos országokból) 576,- Ft, Európa és a tengerentúl más országaiba 10\$. Az előfizetési díj csekken fizethető: „Magyar Református Presbiteri Szövetség”, Budapest; személyesen is befizethető Szövetségünk Irodájában. Lapunk fenntartását szolgáló adományait is köszönettel fogadjuk a Kárpát-medence református gyülekezetei és presbitériumai nevében! Készült a Typopress Kft. nyomdájában. Felelős vezető: Kovács Gábor; Kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Egy példány ára: 50,- Ft.

HOGYAN TART CSENDES ÓRÁT A PRESBITER?

Miből áll a csendes óra?

A csendes óra abból áll, hogy az ember minden nap bizonyos időt Istennel együtt tölt személyes, belső életét tápláló bibliatanulmányozással és magános imádkozással.

Hogyan megy végbe a csendes óra?

A csendes óra rendszerint a következő módon megy végbe:

1. Imádkozunk, hogy az Úrral való társalkodásunk legyen áldott.

2. Elolvassuk egy szakaszt a Szentírásból s feltesszük magunknak a kérdést: *Mit üzen ezzel Isten nekem, mire figyelmeztet, miért dorgál, mit parancsolt, mire buzdít?* Úrvacsoravétel előtt, a bűnbánó héten csendes óránkat arra használjuk fel, hogy »*lelki próbát*« tartunk.

3. Végül hálát adunk Istennek, hogy szólott hozzánk, s hogy megértettük szavát; beismerjük, hogy miben vagyunk bűnösök az elolvasott Ige szerint. Kérjük, hogy segítsen fogadásunk megtartásában, végül imádkozunk másokért, akiket szeretünk.

Mik az áldásai a csendes órának?

A csendes órának nagy áldásai vannak:

1. A naponkénti lelki táplálkozás lelki erőt ad munkáink hűséges elvégzésére, keresztjeinek türelmes hordozására, kísértéseink legyőzésére.

2. A naponkénti imádkozás által a lélek felfrissül, mint a test, mikor tiszta levegőt szív, a szenvedés megenyhül, a bánat megvigasztalódik, mert a szívből fakadó imádságot Isten meghallgatja.

Kik adtak példát a magános imádkozásra?

Dávid, ki jó reggel imádkozott (Zsolt 5,4). Dániel, aki háromszor napjában szobájában tartott egyedül istentiszteletet (Dániel 6,10) és Jézus, ki kora reggel pusztá helyre ment, Atyjával beszélgetni (Márk 1,35; Luk 5,16; 6,12).

Kik voltak „nagy” imádkozóink?

Sziksza György, Ráday Pál, Ravasz László, Petrőczy Kata Szidónia, Árva Bethlen Kata.

(A Jugoszláv Református Keresztény Egyház kiadásában 1972-ben megjelent „Református Valláskönyv” alapján).

GONDOLATOK, IGÉK NAPI CSENDESSÉGÜNKHÖZ

DECEMBER

20. Gyakran nem ismerjük fel az Urat, de fontos, hogy hallgassunk *mindig* szavára, s kövessük azt. – János 21,4-7/a
21. Saját kívánságaink és ösztöneink nagyothallóvá tesznek minket Isten kívánságai és beszéde iránt. – Jeremiás 45,5
22. Higgyük is, amit kérünk! Ha teljesen ráállunk Isten ígéreteire, tapasztalni fogjuk segítségét. – János 14,14
23. Aki engedelmes Isten szava iránt, az meglátja, hogy Ő nem csak az engedelmes embert áldja meg, hanem annak környezetét is. – 1Móz 19,29
24. Karácsony azt jelenti, hogy megpillantjuk az otthon hívogató, kivilágított ablakát. – 1János 3,1-3
25. Aki Jézust követni kívánja, annak még több bizalommal kell Őhozzá fordulni. – 1János 2,3-6
26. Jézus szemével próbáld nézni az embereket, s akkor te is megtanulod szeretni őket! – Márk 10,21/a
27. Ne lankadj el Isten magasztalásában. Amikor valami rossz történik veled, alázd meg magad Előtte, s imádkozz még többet! – Zsoltár 145,14-18
28. Egyedül Isten kegyelmében bizzál, mind magadat, mind másokat illetően. – Zsoltár 109,21-26
29. Aki térdrehull Isten előtt, annak nem szabad emberek előtt térdelnie. – 1Mózes 14,22-23
30. A legerősebb emberi tett az, amikor Isten tetteire csendben és bizalommal várunk. – Példabeszédek 23,17-18
31. Isten szeretete világitó oszlop előttünk. Kegyelme biztos idegenvezető a viharban és a zátonyok között. – Habakuk 3,4,18-19

Az oldalt írta és szerkesztette: Békefy-Röhrig Klaudia

SZÖVETSÉGÜNK ÉLETÉBŐL

Október

7. A „Legszebb templomkert” bíráló bizottsága Mezőörsön tartott szemlét.
- 10–14. Hannoverben tartotta éves konferenciáját a Nyugat-európai Református Lelkigondozói Szolgálat, amelyre meghívást kapott a Szövetség elnöke és előadást is tartott.
15. A „Legszebb templomkert” bíráló bizottsága a Budapest-Kőbányai Egyházközség templomkertjét tekintette meg.
17. Az elnökség két tagja is résztvett a dunántúli egyházkerület missziói előadói értekezletén, ahol a presbiterképzésről volt szó, Balatonkenesén.
18. Siófokon és Nagyatádon volt presbiterképző konferencia, mintegy 80-80 résztvevővel, ahol az elnökség tagjai is szolgálatokat végeztek.
- 17–19. A Szövetség missziói titkára Jókán (Szlovákiában) három evangélikációs szolgálatot tartott.

25. A Petőfi Rádióban félórás műsor mutatta be a Presbiteri Szövetséget.
27. Az elnök a Zsinat missziói bizottságának meghívására, résztvett a bizottság ülésén.

November

- 3–8. A missziói titkár Komjátiban és Bódvaszilason tartott evangélikációt, feleségével együtt.
5. A főtákarai értekezleten a legutóbbi elnökségi ülés határozatainak végrehajtását tárgyalták meg.
6. A Számvizsgáló Bizottság és a „Legszebb templomkert” pályázat bírálóbizottsága is ülést tartott.
- 7–9. Berekfürdőn a Szövetség elnöke és a Presbiter c. lap főszerkesztője előadóként és szervezőként résztvett a MRETZS média-konferenciáján.
8. Szeghalmon volt presbiterképző konferencia az elnökség két tagjának szolgálatával mintegy 130 presbiter részvételével. Ugyanezen napon presbiteri kon-

ferencia volt Székesfehérvárott is, amelyet a mezőföldi és a vértessaljai egyházmegye közösen tartott meg. Szövetségünket a vértessaljai területi szervezetünk elnöksége képviselte.

Ugyanekkor a budahegyvidéki gyülekezetben is presbiteri csendesnap volt, ahol elnökségünk egyik tagja mutatta be a Szövetséget.

9. Miskolcon volt presbiteri konferencia, ahol az elnökség két tagja is résztvett.
10. Látogatást tett Szövetségünknel A. Joose úr, a hollandiai Fundament Alapítvány képviselője és az együttműködés lehetőségéről tárgyalt.
- 15–16. A missziói titkár Szentesen végzett három evangélikációs szolgálatot.
- 24–28. Dombóradon tartott evangélikációs szolgálatot a missziói titkár és felesége.
26. Lapzárta és évet záró szerkesztőbizottsági ülés volt.

„Torockó tér, leszállás: Joó Sándor prédikál...”

– kiáltotta a kalauz minden vasárnap délelőtt az 56-os, és az akkor még járó 58-as villamoson. A villamos megállt és mindenki leszállt, csak a kalauz és a villamosvezető indult tovább a Szép Ilona kocsiszin felé. Csatlakoztak a leszállókhoz a szemből jövő jármű utasai és együtt átözlöttek az úton a templom felé. Egy-egy szemvillanással köszöntötték egymást a minden héten találkozó ismerősök és ismeretlenek. Cipőjük megszokottan kopogott a kövezeten, kerülgetve a pocsolnyákat. Minden szomorú és szürke volt ekkortájt, 1958–59-ben. Volt, aki a régi állására gondolt, vagy az elvesztett lakása képeit forgatta magában, vagy politikai okokból bebörtönzött férjét képzelte maga mellé, más a téli tüzelőre való merengett... Rossz volt a hangulat. Átvágtak a játszótéren és betértek a templomba, hogy Isten vigasztaló Igéjét dr. Joó Sándor

templomában hallgathassák. A Torockó téri templomba nemcsak a környékeliek jártak, hanem a főváros szinte minden pontjáról érkeztek rendszeres templomba-járók. Sőt a környékeliek falvakból is – Budakeszről, Pátyról, Tökről – be-bejártak néhányan. Az '50-es, '60-as évek Budapestjének talán legfontosabb lelki szigete volt ez a templom, pedig mindössze csak annyi történt, hogy Joó Sándor egész életében, őszintén, hitelesen hirdette Isten Igéjét.

Bereczky Zoltán

Karácsonyra megjelenik dr. Joó Sándor legújabb ígéhirdetés-kötete „Mindenkör örüljete” címmel. Megrendelhető: Református Egyház, 1122 Budapest, Csaba utca 3. Ára 400,- Ft.

MINDENKÖR ÖRÜLJETEK

JOÓ SÁNDOR
IGÉHIRDETÉSEI

KEDVES OLVASÓINKNAK
BÉKÉS KARÁCSONYT
ÉS ÁLDOTT ÚJ ESZTENDŐT
KÍVÁNUNK!

A GYERTYA ÜZENETE

Gyakran gyújtunk gyertyát télvíz idején, meg a nagy ünnepekkor. Szánjunk rá időt, hogy kicsit eltöprengjünk a fény csodáján, üzenetén. Tehetjük ezt úgy is, hogy karácsonyfánk elé telepedünk, talán egy fárasztó nap utáni késő esti csendben, amikor mások már lefeküdtek. Gyújtunk meg egy gyertyát, s ki-ki fűzze tovább gondolatmenetünket. A gyertya hét üzenetéből így több is lehet. Jó lenne tudni, kinek mi jutott eszébe? Kérjük, írják meg nekünk! Bennem ilyen gondolatokat gyújtasz fel, picinyke fényforrás:

1. Ünneplés csenddel égsz. – A gyertya, ha igazán minőségi, hangtalanul ég. Nem serceg, nem pattog. Isten is csendben jön erre a világra. Szeretete olyan, mint az ünnepi csönd. Súlya van. Az Ő csendje minden hangzavar közben képes tovább terjedni.

2. Vidáman égsz. – Vidáman lobog a lángja. Világosságot és örömet áraszt. Már egy picinyke fénysugár képes áthatolni egy nagy terem sötétségén. Az Isten szeretetéről szóló egyetlen Igé örömet lobbant a szívben és derűt áraszt arcunkra.

3. Jótékony meleget árasztasz. – A gyertyaláng meleget sugároz, s a védettség jóleső érzését kelti bennünk. Az otthonosság csodálatos érzése jár át, mintha Isten meleg szeretete burkolná be testünket. Isten szeretetében életünk görcsei kezdenek kiengedni.

4. Állandó változásban vagy, mégis gyertya maradsz. – A gyertyafény állandóan játszik, vibrál, mozgásban van: színe, formája változik. Isten világossága, Igéje nyugodt erő, mégis dinamikus, lendületben van, tele meglepetésekkel.

5. Értelmesen, hasznosan áldozod fel magad. – A gyertya feláldozza önmagát, hogy fényre legyen. Világosságot árasztva ég csonkig. Minden „há” és „miért” nélkül egyszerűen felcseréli viaszletét fényre. A fény a gyertya-lét oka és célja.

6. Felfele törsz, miközben elfogyol. – A gyertyafény vagy magasra tör, vagy kialszik. Úgy nő a fény fenn, hogy ennek ára van: elfogy az anyag lenn. Mi is felfele, a mennyei lét fele nőhetünk, miközben földi testünk egyre inkább elfogyatkozik.

7. Mindezzel együtt titok vagy. – Isten szeretetének titka, hogy benne és általa minden sötétséget kibírunk. Az Ő világosságában találunk rá az igazi útra, s haladunk célirányosan. Eközben szeretete továbbra is titok marad számunkra.

Isten ugyanis, aki ezt mondta: „Sötétségből világosság ragyogjon fel”, ő gyújtott világosságot szívünkben, hogy felragyogjon előttünk Isten dicsőségének ismerete Krisztus arcán (2Kor 4,6).

Békefy Lajos

KARÁCSONY-EST

*Angyal zenéje, gyertyafény –
kincses kezem hogy lett szegény?*

*Nem adhattam ma semmi mást,
csak jó, meleg simogatást.*

*Mi győzött érdességemen?
Mitől csókolhat úgy kezem?*

*Simogatást mitől tanult,
Erembe Krisztus vére hullt?*

*Szemembe Krisztus-könny szökött? –
kinyúló kézzel kérdezem.*

*Áldott vagy a kezek között,
karácsonyi koldus-kezem.*

Áprily Lajos

SZÁND MEG!

*Adj népiünknek kohéziós erőt!
Nem balsorsa, önmaga tépi
darabokra magát most...
Szánd meg őt,
NÉPEK URA, tanítsd meg élni!*

CSAK TÉKOZLÓ FIUKÉNT

*Vágyunk nyomán vezethet bár
utunk
akárhova,
csak tékozló fiuként juthatunk
végül haza.*

ABLAKUNK ALATT

*Ablakunk alatt
emberek, sorsok, bánatok
vonulnak el hőlepte csendben,
megindító szomorúsággal
ádvént-ídon, karácsony szélén.
Könyörgő szóval
állok Eléd, ISTENEM, értük:
TE, KI nekik is megszületél,
légy vigaszuk, könyörülj rajtuk!*

Füle Lajos